

Waardevol Tiel

WERKGROEP VOOR CULTUURHISTORIE EN LEEFOMGEVING
UITGAVE OKTOBER 2024 NO. 9

WAARDEVOL TIEL

voortzetting van
Milieuwerkgroep Tiel

www.waardevoltiel.nl

Voorzitter:
Arnoud Reijnen

Secretaris:
John van Mil
De Kranshof 86
4005 DC Tiel
john@vanmil-tiel.nl
06-53757004

Penningmeester:
Ronald van Lith
Wadenoyenlaan 279
4006 AD Tiel
rhvanlith@gmail.com
contributies/donaties
ING betaalrekening:
NL17INGB0003386081
t.n.v.

“WAARDEVOL TIEL”
werkgr cultuurhistorie/leef-
omg. te Tiel
BIC : INGBNL2A

Info en contact:
waardevoltiel@gmail.com

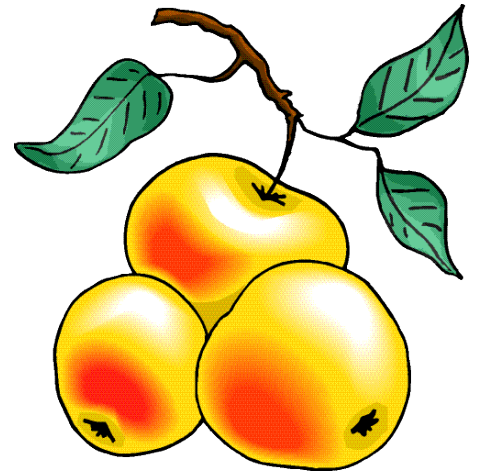
Redactie: Ton Schiltmans

Stichting Promotie Tiel

Uit een verslag van De
Tielenaar van 6 september
blijkt dat er die dag de
Stichting Promotie Tiel het
levenslicht zag. Het doel van
die stichting laat zich al
gemakkelijk raden door haar
naamgeving: promotie dus.

Maar in welke zin en richting
moet nog wel toegelicht worden. Nu, in de woorden van de
verslaggever gaat het erom “Tiel te versterken door samen-
werking in het belang van inwoners, werkgevers, werkenden
en bezoekers”. Een breed scala dus, waar wij als Waardevol
Tiel helemaal achter staan. Sterker nog, Waardevol Tiel is daar
al haar hele bestaan van ruim vijftig jaar mee bezig. Soms in
strijd met de gemeentelijke autoriteiten, die niet altijd de
Tielse belangen zien, maar vaak en zeker de laatste jaren in
goede samenwerking. In het verleden was dat wat minder. Zo
verwijten wij de voormalige Tielse bestuurders nog altijd dat
zij de sloop toelieten van de dienstwoning van de laatste tol-
gaarder van de Gelderse hertog en van de sloop van de prach-
tige Julianaschool. En wij moeten denken aan de heel eerlijke
uitlating van wethouder Vermeulen toen wij een minisymposi-
um hielden in de raadszaal over historie, aanzien en belang
van het Lingelandschap binnen onze gemeente. “Dat wist ik
niet! Dat wist ik allemaal niet!” riep hij uit, aangevend dat hij
die belangen over het hoofd had gezien. En misschien is dat
wel het probleem met de doorsnede van de Tielse politiek: zij
kennen hun gemeente, met haar historie van stad, dorpen en
landschap onvoldoende en zeker niet diepgaand.

Dat kan overigens ook een beetje gezegd worden van stich-
tingsbestuurder Juriaan de Mol, die zeker niet verkeerd bezig

is, maar bij een opsomming van ook door ons gewaardeerde instanties die al veel voor stadspromotie doen, Waardevol Tiel over het hoofd zag. Dat steekt ons wel een beetje, want ook wij hebben af en toe een aai over de bol nodig. Dus meneer de Mol, graag even onze nieuwe website bekijken, daarin kunt u zien wat Waardevol Tiel allemaal voor Tiel heeft gedaan en doet.

Overleg met KleurrijkWonen

In het julinumnummer van dit maandblad schreven wij over de Prunus in de Burgemeester van Welderenstraat, die helaas niet verplaatst kan worden en moet worden gekapt. Wat dan te doen met het hout? Daarover en over verdere ontwikkelingen in de Burgemeesterswijk, hadden onze voorzitter Arnoud Reijnen en bestuurslid Bert van Setten een gesprek met de projectleiders van woningstichting Kleurrijk - Wonen.

Hier volgt hun verslag.

Prunus

De discussie ging erover hoe de prunus het beste in hout en beeld voor de wijk bewaard kon blijven. Daarbij speelde dat hout vergankelijk is en dat huftergedrag ook een factor is. De uitkomst is dat het hout van de boom gebruikt zal worden voor een bankje in een gemeenschappelijke ruimte met een foto van de prunus in volle bloei op zeer groot formaat en vergezeld van historische informatie in de vorm van fotomateriaal over de buurt.

Burgemeestersbuurt

KleurrijkWonen heeft een ingrijpende reconstructie in voorbereiding voor het gebied begrensd door de Altenastraat, de Van Lith de Jeudestraat, de Schullstraat en de Cock van Opijnenstraat. De bebouwing is zodanig van kwaliteit dat vernieuwing nodig is. Constructief is renovatie niet haalbaar. Het proces van sloop en vernieuwbouw geschiedt gefaseerd en in overleg met bewoners. Gevraagd is naar de opvattingen van Waardevol Tiel. Dat betreft het aanwezige groen en eventueel erfgoed. We hebben historische kaarten geraadpleegd, ook die van voor 1815. Het gebied wordt aangeduid als de Tielsche Polder en de Lange Weide. Dat laatste is natuurlijk al een aanduiding van het grondgebruik. Op oude kaarten zie je dat dichter tegen de stad boomgaarden worden aangeduid op 19e eeuwse kaarten. Op geen van de kaarten, ook de alleroudste niet, staan aanduidingen van gebouwen. Vermoedelijk zijn er geen of weinig archeologische waarden, in ieder geval niet vanuit de middeleeuwen of latere periodes.

Het gebied wordt gekenmerkt door gras en hoger opgaande bomen. Dat zijn voor het grootste deel esdoorns in verschillende variëteiten. Ter hoogte van de van Hasseltstraat staan een aantal essen die goed in het blad zitten. Essen zijn gevoelig voor essentaksterfte en dat kan een risico op termijn zijn. KleurrijkWonen wil die bomen in principe behouden. Op de hoek van de Cock van Opijnenstraat en de van Lith de Jeudestraat is een veldje. De planoloog van KleurrijkWonen noemt het de boom-

gaard. Die beplanting bestaat uit twee zieltogende prunussen en een stijlige meidoorn. Het zijn enten die er niet best uit zien. Door de buurt heen staan verschillende rode beuken van omvangrijk formaat. In principe zouden ook deze bomen behouden moeten blijven. Op zich is de idee om een soort van boomgaard te handhaven prima, dat past ook in de lokale traditie. Kleurrijk Wonen wil ook door de inrichting van de nieuwe wijk sociale binding bevorderen. Een suggestie zou kunnen zijn er een plukboomgaard-pluktuin van te maken en voldoende speelmogelijkheden voor kinderen te creëren. Daarnaast is bevordering van de biodiversiteit van de beplanting bij de herinrichting een noodzaak. Als voorbeeld kan de inrichting van de vlindertuin een idee zijn. Wellicht kan deze als het ware visueel doorgetrokken worden. Tenslotte, maar niet in de laatste plaats, zoveel als mogelijk handhaven of verplaatsen van de huidige bomen. Met name de rode beuken zijn waardevol.

Tiel, september 2024

Arnoud Reijnen en Bert van Setten, Waardevol Tiel

Monumenten

Aan de lijst van gemeentelijke monumenten zijn onlangs drie objecten toegevoegd. Dit betreffen de algemene begraafplaatsen in Zennewijnen en Kapel Avezaath, alsmede de Tielse begraafplaats aan de Papesteeg. Dat lijkt ons lang niet verkeerd, maar het is toch ook wel erg laaghangend fruit, ja zo laag dat het als het ware al in de fruitkist hangt. Zo'n begraafplaats is toch al een plaats vol monumentjes, die niet echt gevaar loopt om door een ijverige projectontwikkelaar ontruimd te worden, om er vervolgens een mooie, afschuwelijke woontoren neer te zetten. Wij zouden dan toch liever zien dat de, naar het schijnt, enigszins beperkte ambtelijke inzetbaarheid wordt benut om de meer kwetsbare objecten die beschermde status te gaan verlenen. Daarvoor heeft Waardevol Tiel nogal wat voorstellen gedaan, compleet met redengevende beschrijving. Want naast een fruitstad vinden we dat in onze oeroude woonomgeving ook wel plaats is voor een monumentenstad.

Overigens lijkt die journalist uit de gemeente Buren dat allemaal niet nodig te achten. Die vindt dat we de toren van de Sint Martinus maar moeten slopen. Daar moet namelijk op niet al te lange termijn herstel aan gepleegd worden, waarvan de kosten zwaar gaan drukken op de gemeentelijke begroting. Slopen dus, schrijft Eggink, want de toren heeft toch geen functie. Maar dat is helemaal niet waar, want hij is beeldbepalend voor de stad en uiteraard voor de kerk, waarmee het een ondeelbaar geheel vormt. En wat te denken van het carillon, dat zeer bijdraagt aan een vredige, nostalgische sfeer in de stad. Bovendien is het handig voor mensen die geen horloge dragen, zoals schrijver dezes, om op de torenklok te kijken voor de juiste tijd. Maar Eggink, deze fervente en ferme promotor van de monumentale stad Buren, meent het natuurlijk ook niet: hij probeert de Tielenaren wakker te schudden op de

manier van ‘doe er wat aan’. We moeten hem dan ook maar binnen halen als promotor voor het behoud van de toren. Tiel Toen Theater klinkt ook net iets beter dan Buren Toen Theater.

Hamse Biezen 3

De door ons verwachtte houding van de Tielse gemeenteraad jegens het voorstel van het college tot aanpassing van het Bestemmingsplan Hamse Biezen, is helaas uitgekomen. In het commissieoverleg was er blijkbaar zoveel eensgezindheid dat het voorstel als hamerstuk naar de raad is gegaan. Die heeft het nieuwe bestemmingsplan dan ook per hamerslag vastgesteld. Overigens wel met tegenstem en stemverklaring van ProTiel, die vindt dat een landbouwmechanisatiebedrijf als GPX Solutions thuishoort op een industrieterrein boven de A15.

Bij de oprichting van ProTiel, in 2001, is bepaald dat de schaarse grond tussen Waal en A15 gereserveerd dient te blijven voor woningbouw, groen, detailhandel en ambachtsactiviteiten. En zo ongeveer is het ook opgenomen in de zogenaamde Toekomstvisie. Daarmee is zij dan ook de enige partij die zich blijkbaar houdt aan die visie en het principe van een goede ruimtelijke ordening.

Van de groene club hadden we wat meer aandacht en respect voor de groene omgeving mogen verwachten.

Komende vergadering donderdag 17 oktober.

Aanvang 19.30 uur. Plaats: Kerkstraat 32.

Vergaderingen 2024 en 2025

donderdag 21 november

donderdag 19 december

donderdag 16 januari

donderdag 20 februari

donderdag 20 maart

Vogeleilandje

We vroegen ons af of het vogeleilandje in de Tielse gracht er, zoals beloofd door de gemeente, wel fleurig bij zou liggen als het corso los zou breken. Maar dat is inderdaad gelukt; het eilandje, geheel gerestaureerd door de gebroeders Gebel, is op het laatste moment, toen de fruitmozaïeken al gelegd waren, ook voorzien van bloemdragend groen. Van de winter komen er winterplanten voor in de plaats. Voor het nodige onderhoud van het eilandje hebben zich enkele bewoners van de Konijnwal aangemeld. Die hebben daar uiteraard een niet al te wiebelige boot voor nodig. Of daar door henzelf of anderszins in wordt voorzien is ons niet bekend.